

ROMÂNIA

TRIBUNALUL DOLJ
SECȚIA I CIVILĂ

Dosar nr. 5090/63/2017

ÎNCHEIERE

Ședința publică de la 06 Noiembrie 2017

Completul compus din:

PREȘEDINTE Violeta Florescu
Grefier Florentina Cristina Cotulbea

Ministerul Public – Parchetul de pe lângă Tribunalul Dolj a fost reprezentat de procuror Valentin Nedelcu

Pe rol judecarea cauzei civile privind pe reclamantul NIȚĂ CRISTIAN MARIUS și pe pârâtul STATUL ROMÂN PRIN MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE, având ca obiect pretenții.

La apelul nominal făcut în ședința publică au răspuns reclamantul NIȚĂ CRISTIAN MARIUS, personal și asistat de reprezentant convențional, avocat Zeiler Cristian, în baza împuternicirii avocațiale nr. 0003175/07.08.2017, emisă de Baroul Hunedoara și martora Tulea Adriana Constanța, lipsă fiind pârâtul și martorul Bontaș Ghiocel.

Procedura legal îndeplinită.

S-a făcut referatul cauzei de către grefierul de ședință care a învederat instanței următoarele:

- cauza se află la termenul de administrare a probei testimoniale;
- s-a primit răspuns la adresa efectuată către Penitenciarul Brăila;
- reclamantul a înaintat prin email dovada achitării onorariului de expertiză în cuantum de 1500 lei.

Avocat Zeiler Cristian, pentru reclamantul NIȚĂ CRISTIAN MARIUS, depune la dosar dovada achitării onorariului de expertiză în cuantum de 1500 lei. Precizează că martorul lipsă la acest termen de judecată este președintele unei fundații umanitare și nu a putut veni la acest termen de judecată pentru a fii audiat, întrucât a trebuit să semneze un contract de sponsorizare la București, dar îl vor aduce la următorul termen.

Instanța, în conformitate cu dispozițiile art. 311 și următoarele Cod de procedură civilă, procedează la audierea martorei Tulea Adriana-Constanța, ale cărei date de identificare au fost consemnate în caietul grefierului de ședință, declarația acesteia fiind consemnată și atașată la dosarul cauzei, după prealabila citire și semnare.

Avocat Zeiler Cristian, pentru reclamantul NIȚĂ CRISTIAN MARIUS, depune la dosar un set de înscrisuri în susținerea petitului privind daunele materiale, cu exemplar pentru comunicare pârâtului. Pentru petitul privind daunele morale depune în copie conformă cu originalul un articol din ziarul România Liberă în care reclamantul este catalogat drept un mafiot al petrolului și prezintă și originalul ziarului. Comunică un exemplar al acestor înscrisuri și reprezentantului Ministerului Public.

Față de răspunsul comunicat de Penitenciarul Brăila pe care îl apreciază ca nefiind conform realității solicită în contraprobă, în temeiul dispozițiilor art. 254 alin. 2 pct. 2 și 4 Cod procedură civilă, încuviințarea pe acest aspect a probei testimoniale cu un martor în persoana numitului Ionaș Ioan, care a fost arestat la Penitenciarul Brăila în aceeași perioadă și același dosar cu reclamantul și care cunoaște că reclamantul a fost închis împreună cu condamnați definitiv.

Reprezentantul Ministerului Public, având cuvântul, arata ca nu se opune probei cu înscrisuri, respectiv articol ziar, dar apreciază că nu este concludentă proba cu audierea martorului Ionaș Ioan în raport de obiectul probei întrucât, dacă Penitenciarul Brăila este în

imposibilitate de a furniza asemenea informații solicită a se efectua adresă cu același conținut către Administrația Națională a Penitenciarelor.

Reclamantul NIȚĂ CRISTIAN MARIUS, solicită a se reveni cu adresa către Penitenciarul Brăila pentru a comunica motivul pentru care nu au aceste informații cu privire la camera unde a fost încarcerat deoarece au aceste informații și dacă a fost încarcerat în aceeași celulă cu arestatul preventiv Găzoiu Eugen întrucât au fost împreună în celulă cu detinutii condamnați pe viață, făcându-se presiuni asupra lor pentru a da declarații împotriva anumitor persoane.

Instanța acordă cuvântul asupra admisibilității excepției de neconstituționalitate a art. 539 alin. 2 Cod procedură penală, invocată de reclamant.

Avocat Zeiler Cristian, pentru reclamantul NIȚĂ CRISTIAN MARIUS, arată că insistă în sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea acestei excepții, apreciind că este admisibilă cererea prin prisma art. 29 din Legea nr. 47/1992 în contextul în care textul de lege a cărui neconstituționalitate a invocat-o are legătură cu această cauză, întrucât constituie principalul temei de drept al acestei acțiuni și acest text nu a fost declarat neconstituțional printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale. Arată că au mai fost pronunțate decizii de respingere a acestei excepții de către Curtea Constituțională, dar niciuna nu a trasat problema ridicată de reclamant și este necesară schimbarea jurisprudenței deja formată a Curții Constituționale și trebuie avută în vedere și decizia nr. 255/20.09.2001 a Curții Constituționale, prin care s-a statuat că este neconstituțional art. 504 alin. 2 Cod procedură penală vechi dacă o persoană care este arestată preventiv și ulterior achitată nu poate beneficia de despăgubiri în situația în care nu s-a stabilit în mod expres caracterul nelegal al măsurii arestării preventive. Solicită a se dispune sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea acestei excepții.

Reprezentantul Ministerului Public arată că este de acord cu sesizarea Curții Constituționale în vederea soluționării acestei excepții, întrucât vizează un text care constituie temeiul de drept al acțiunii din prezenta cauză și nu a fost declarat neconstituțional. Pe fond, arată că anterior Curtea Constituțională a constatat că situațiile prevăzute expres și limitativ de fostul art. 504 Cod procedură penală sunt constituționale în măsura în care nu limitează dreptul reclamantului de a sesiza instanța în soluționarea unei acțiuni în pretenții pentru erori judiciare, textul fiind preluat din punct de vedere al conținutului său de art. 539 Cod procedură penală, discuția fiind actuală. Crede că trebuie a se avea în vedere și decizia pronunțată în recursul în interesul legii a ICCJ, ca element de noutate apărut după deciziile în care s-a pronunțat anterior Curtea Constituțională, care stabilește că doar soluțiile de achitare pot constitui temei al unor acțiuni pentru erori judiciare.

Instanța constată ca și paratul a depus la dosar un punct de vedere în sensul respingerii ca neîntemeiate a excepției.

INSTANȚA

Va dispune comunicarea unui exemplar al înscrisurilor depuse de reclamant către pârâțul STATUL ROMÂN PRIN MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE, urmând a proroga discutarea probei cu aceste înscrisuri după ce vor fi observate de pârât.

Având în vedere ca s-a achitat onorarul expert și că a fost încuviințată efectuarea unei expertize contabile, în temeiul art. 331 Noul Cod de procedură civilă, instanța urmează a desemna expert tehnic, în specializarea contabilitate, în lipsa acordului părților, prin tragere la sorți de pe lista experților autorizați comunicată de Biroul Local de Expertiză Tehnică de pe lângă Tribunalul Dolj, pe expert Martin Liliana (poziția 100), căreia i se va emite adresă pentru a fi încunoștințată să efectueze și să depună la dosar, în conformitate cu art. 335-336 Noul Cod de procedură civilă, raportul de expertiză cu obiectivele încuviințate în ședința din data de 25.09.2017.

Apreciind ca fiind util soluționării cauzei, instanța va dispune revenirea cu adresa către Penitenciarul Brăila pentru a comunica regimul de încarcerare al reclamantului Niță Cristian

Marius în perioada 07.06.2000 – 30.11.2000, respectiv în ce cameră a fost încarcerat, dacă a fost încarcerat singur sau împreună cu alte persoane și regimul de executare al măsurii preventive și dacă a fost încarcerat în aceeași celulă cu arestatul preventiv Găzoiu Eugen, urmând a proroga efectuarea adresei către Administrația Națională a Penitenciarelor până se va primi răspuns la adresa efectuată către Penitenciarul Brăila, precum și pronunțarea asupra utilității, pertinentei și concludentei probei cu martorul Ionaș Ioan.

În vederea administrării probei testimoniale încuviințate, instanța va pune în vedere reclamantului să prezinte martorul Bontaș Ghiocel la următorul termen de judecată ce se va acorda.

Asupra sesizării Curtii Constitutionale, instanța apreciază mai întâi că excepția de neconstituționalitate invocată, întrunește cerințele de admisibilitate impuse de art.29 alin. 1, 2 și 3 din Legea nr. 47/1992, având în vedere că excepția privește dispoziții dintr-o lege în vigoare, care au legătură cu soluționarea cererii care face obiectul dosarului, a fost invocată de una din părțile din litigiu, iar prevederile criticate nu au fost constatate ca fiind neconstituționale printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.

Instanța apreciază că prevederile criticate au legătură cu soluționarea cauzei în condițiile în care, pe acest temei juridic, reclamantul și-a fundamentat în drept cererea și constată că se impune, în temeiul art. 29 alin. 4 din Legea nr. 47/1992, sesizarea Curții Constituționale pentru soluționarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 539 alin 2 Cpp.

Instanța, formulându-și opinia asupra excepției de neconstituționalitate ridicate, conform dispozițiilor art. 29 alin. 4 din Legea nr. 47/1992, consideră că aceasta este neîntemeiată și că disp art 539 alin 2 Cod proc penala sunt constituționale intrucat normele procesual penale criticate sunt o concretizare a principiului constituțional prevăzut de art. 52 alin. (3) conform căruia "Statul răspunde patrimonial pentru prejudiciile cauzate prin erorile judiciare. Răspunderea statului este stabilită în condițiile legii [...]", așa încât apare ca fiind constituțională reglementarea condițiilor în care se face angajarea răspunderii statului pentru plata despăgubirilor convenite în cazul privării nelegale de libertate. În acord cu jurisprudența anterioară a Curții Constituționale, respectiv Decizia nr. 417 din 14 octombrie 2004, nr. 1.044 din 11 noiembrie 2004, apreciază că dispozițiile legale instituie tocmai normele procedurale necesare exercitării acestui drept, fiind în deplină concordanță cu dispozițiile constituționale și cu art. 5 paragraful 5 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

Prin art. 539 alin. (2) din Codul de procedură penală, legiuitorul a condiționat repararea pagubei în cazul privării nelegale de libertate de stabilirea acesteia prin ordonanță a procurorului, prin încheierea definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, precum și prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei, fapt care, așa cum a apreciat Curtea Constituțională în soluționarea excepție de neconstituționalitate a aceluiași text de lege, dă naștere, în sarcina organelor judiciare anterior menționate, a unei obligații de a se pronunța prin încheieri definitive, conform textului criticat, cu privire la caracterul nelegal al măsurilor preventive privative de libertate dispuse pe parcursul procesului penal, inclusiv în etapele anterioare celei în care se pronunță hotărârea definitivă și care au făcut obiectul controlului pe calea contestației, sau care ar fi putut fi contestate, conform prevederilor art. 204-206 din Codul de procedură penală. De asemenea, aceasta presupune obligația instanței de judecată care se pronunță prin hotărâre definitivă asupra cauzei de a stabili caracterul nelegal al măsurilor preventive privative de libertate.

PENTRU ACESTE MOTIVE,
ÎN NUMELE LEGII
DISPUNE

Comunicarea unui exemplar al înscrisurilor depuse de reclamant către pârâtul STATUL ROMÂN PRIN MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE, urmând a proroga discutarea probei cu aceste înscrisuri după ce vor fi observate.

Desemnează expert tehnic, în specializarea contabilitate, în lipsa acordului părților, prin tragere la sorți de pe lista experților autorizați comunicată de Biroul Local de Expertiză de pe lângă Tribunalul Dolj, pe expert Martin Liliana (poziția 100).

Emite adresă expertului desemnat pentru a fi încunoștințat să efectueze, după citarea părților și să depună la dosarul cauzei raportul de expertiză încuviințat în cauză, cu obiectivele stabilite în ședința publică din data de 25.09.2017, cu cel puțin 10 zile înainte de termenul fixat pentru judecată.

Revenirea cu adresa către Penitenciarul Brăila pentru a comunica unde a fost încarcerat reclamantul Niță Cristian Marius în perioada 07.06.2000 – 30.11.2000, respectiv în ce cameră a fost încarcerat, dacă a fost încarcerat singur sau împreună cu alte persoane și regimul de executare al măsurii preventive și dacă a fost încarcerat în aceeași celulă cu arestatul preventiv Găzoiu Eugen.

Prorogă efectuarea adresei către Administrația Națională a Penitenciarelor până se va primi răspuns la adresa efectuată către Penitenciarul Brăila, precum și pronunțarea asupra utilității, pretinentei și concludentei probei cu martorul Ionaș Ioan.

Pune în vedere reclamantului să prezinte martorul Bontaș Ghiocel la următorul termen de judecată ce se va acorda.

În baza art. 29 alin. 4 din Legea nr. 47/1992, sesizează Curtea Constituțională cu excepția de neconstituționalitate a art. 539 alin. 2 Cod procedură civilă, urmând ca prezentei incheieri sa anexeze si notele de sedinta depuse de reclamant prin care a invocat excepția de neconstituționalitate si punctul de vedere al pârâtului statul român cu privire la aceasta excepție.

Amână judecarea cauzei și acordă termen de judecată la data de 04.12.2017.
Pronunțată în ședința publică de la 06 Noiembrie 2017.

Președinte,
Violeta Florescu

Grefier,
Flărentina Cristina Cotulbea

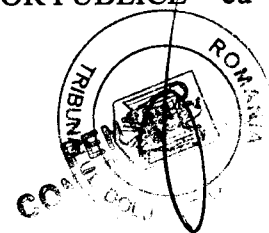
TERMEN: 04.12.2017

Reclamant
TC NIȚĂ CRISTIAN MARIUS ,av. Zeiler Cristian

Pârât
Cit. (TC) STATUL ROMÂN PRIN MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE - cu exemplar înscrisuri

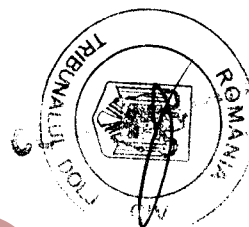
Martori
Bontaș Ghiocel

F.C. 08 Noiembrie 2017

Către

TRIBUNALUL DOLJ
DOSAR NR. 5090/63/2017
Termen : 25.09.2017

Subsemnatul, NIȚĂ CRISTIAN MARIUS, cu noul domiciliu procesual ales la CABINET AVOCAT ZEILER CRISTIAN din Deva, str. Călugăreni, nr. 29, jud. Hunedoara, în temeiul art. 29 alin. 2 din Legea nr. 47/1992 republicată, invoc

EXCEPȚIA DE NECONSTITUȚIONALITATE

a art. 539 alin. 2 Cod proc.pen. raportat la art. 52 alin. 3 din Constituția României revizuită, prin care solicit să dispuneți sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea excepției invocate.

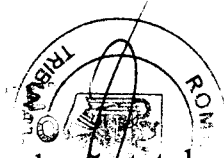
1. În prealabil, consider că excepția de neconstituționalitate îndeplinește condițiile de admisibilitate prevăzute de dispozițiile art. 29 alin.1, 2 și 3 din Legea nr. 47/1992, în sensul că excepția vizează textul art. 539 alin. 2 Cod proc.pen., care constituie principalul temei de drept al acțiunii de față, și acest text nu a fost declarat neconstituțional printr-o decizie anterioară a Curții Constituționale.

Astfel, apreciez că se poate dispune sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a art. 539 alin. 2 Cod proc.pen.

2. Referitor la excepția de neconstituționalitate invocată, precizez că art. 539 alin. 2 Cod proc.pen. este neconstituțional, el fiind contrar art. 52 alin. 3 din Constituția României revizuită dacă se interpretează în sensul în care persoana arestată preventiv în cursul procesului penal, deși achitată la finalul procesului, nu beneficiază de despăgubiri în cazul în care nu s-a statuat expres asupra nelegalității arestării preventive.

Raportat la decizia nr. 15/18.09.2017 a Înaltei Curți de Casație și Justiție, pronunțată într-un recurs în interesul legii, este evident că, în prezent, aceasta este interpretarea oficială a art. 539 alin. 2 Cod proc.pen.

Însă această interpretare este una restrictivă, care este de natură să obstrucționeze realizarea scopului urmărit de legiuitor prin această normă, acela de a permite repararea prejudiciului cauzat prin privarea nelegală de libertate în cursul procesului penal, finalizat prin achitare, întrucât constituie eroare judiciară și situația în care o persoană este arestată preventiv în cursul procesului, iar, la final, aceasta este achitată definitiv pe motivul lipsei de

vinovăție. Or, art. 52 alin. 3 din Constituția României revizuită prevede că statul răspunde patrimonial pentru erorile judiciare săvârșite în procesele penale, însă acest drept este total golit de conținut dacă o persoană, împotriva căreia s-a dispus măsura arestării preventive, și care a fost achitată prin hotărâre definitivă, nu poate beneficia de despăgubiri pentru paguba produsă de arestare doar prin prisma hotărârii de achitare. Astfel, textul art. 539 alin. 2 Cod proc.pen. va permite săvârșirea de abuzuri în cursul procesului penal, ce se vor concretiza în privări arbitrare de libertate, de vreme ce, și în situația achitării persoanelor vizate de privarea de libertate, statul nu va răspunde patrimonial, pentru că nicio instanță penală nu va fi dispusă să pronunțe o hotărâre, care să constate caracterul nelegal al măsurii arestării preventive.

Deși au mai fost pronunțate decizii de respingere a excepției de neconstituționalitate a art. 539 alin. 2 Cod proc.pen., apreciez că este necesară schimbarea jurisprudenței deja formate a Curții Constituționale prin prisma celor arătate, sens în care trebuie avută în vedere și decizia nr. 255/20.09.2001 a Curții Constituționale, care, în considerentele sale referitoare la excepția de neconstituționalitate a art. 504 alin. 2 Cod proc.pen. vechi, a statuat, printre altele, că, citez: **"... textul este neconstituțional în măsura în care este înțeles - contrar prevederilor art. 48 alin. (3) din Constituție - că nu are dreptul la repararea pagubei persoana împotriva căreia s-a luat o măsură preventivă, iar ulterior a fost scoasă de sub urmărire sau a fost achitată în temeiul oricăruia dintre cazurile de achitare prevăzute de Codul de procedura penală"**.

Deși decizia Curții Constituționale arătate analizează excepția de neconstituționalitate a art. 504 alin. 2 din vechiul Cod de procedură penală, considerentele sale sunt valabile și în ce privește art. 539 alin. 2 din actualul Cod de procedură penală, acest din urmă text fiind contrar art. 52 alin. 3 din Constituția României revizuită dacă se interpretează în sensul în care persoana arestată preventiv în cursul procesului penal, deși achitată la finalul procesului, nu beneficiază de despăgubiri în cazul în care nu s-a statuat expres asupra nelegalității arestării preventive.

Pentru aceste motive, solicit a se dispune sesizarea Curții Constituționale cu soluționarea excepției de neconstituționalitate a art. 539 alin. 2 Cod proc.pen., căreia îi solicit să admită excepția și să constate că acest text este neconstituțional dacă se interpretează în sensul în care persoana arestată preventiv în cursul procesului penal, deși achitată la finalul procesului, nu beneficiază de despăgubiri în cazul în care nu s-a statuat expres asupra nelegalității arestării preventive.

NIȚĂ CRISTIAN MARIUS
prin avocat ZEILER CRISTIAN
Zeiler

MINISTERUL FINANTELOR PUBLICE
**Agenția Națională de
Administrare Fiscală**

**Direcția Generală Regională a
Finanțelor Publice – Craiova**

Direcția Generală Regională
a Finanțelor Publice - Craiova

Str. Mitropolit Firmilian nr.2
Craiova, jud. Dolj
Tel : 0251 402330
Fax : 0251 525925

Email : juridic , DJ& mfinante .ro

NR.CRR REG 35431/19.10.2017

**CĂTRE
TRIBUNALUL DOLJ
Dosar nr.5090/63/2017**

Subscrisa Subscrisa Direcția Generală Regională a Finanțelor Publice Craiova ,
cu sediul în Craiova, str. Mitropolitul Firmilian nr. 2, pentru Statul Român prin Ministerul
Finanțelor Publice, în baza mandatului de reprezentare nr.30451/27.04.2017 ,în
calitate de pârâta în **dosarul nr.5090/63/2017-Niță Cristian Marius** , prin
reprezentantul său legal, Director General Silviu Mircea Pîrvuletu,
Formulează,

PUNCT DE VEDERE

cu privire la **excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor prevăzute de art 539
alin (2) cod procedura penala raportat la art .52 alin (3) din Constituția României
revizuita, exceptie** invocată de reclamantul Niță Marius Cristian în cauza ce face
obiectul dosarului nr.5090/63/2017 aflat pe rolul Tribunalului Dolj în contradictoriu cu
Statul Român prin Ministerul Finanțelor Publice , **prin care solicităm respingerea
acesteia ca neîntemeiată raportat la următoarele argumente :**

Reclamantul a invocat excepția de neconstituționalitate a dispozițiilor prevăzute
de art 539 alin (2) cod procedura penala raportat la art .52 alin (3) din Constituția
României revizuita și a solicitat instanței sa dispuna sesizarea Curtii Constituționale cu
solutionarea acesteia.

În motivarea excepției se arată că art 539 alin (2)cpp este neconstituțional, el
fiind contrar art 52 alin (3) din Constituția României revizuită, dacă se interpretează în
sensul că persoana arestată preventiv în cursul procesului penal, deși achitată la
finalul procesului, nu beneficiază de espăgubiri în cazul în care nu s-a statuat expres
asupra nelegalității arestării preventive.

Stabilirea caracterului nelegal al arestării trebuie să decurgă dintr-o constatare
explicită a acestui aspect, printr-unul dintre actele jurisdicționale menționate în art. 539
alin. (2) din Codul de procedură penală, deoarece stabilirea nelegalității detenției
preventive reprezintă o chestiune de fond care trebuie analizată, în concret, fie de
către instanța care a pronunțat achitarea reclamantului (de exemplu, pentru lipsă de
probe), fie pe calea unui demers judiciar separat, în cazul în care instanța care l-a
achitat pe inculpat nu s-a pronunțat asupra caracterului nelegal al arestării sale

preventive. O detenție apare ca „legală” în măsura în care ea se întemeiază pe o decizie judiciară, dat fiind că toate instanțele care au verificat măsurile luate împotriva reclamantului au apreciat legalitatea lor.

Invocăm în acest sens decizia nr. 4050 din 1 iunie 2012 pronunțată de Secția I Civilă a Înaltei Curți de Casație și Justiție prin care s-a statuat că, „în aplicarea prevederilor art. 504 alin. (3) din fostul C. proc. pen. (art. 539 din actualul C. proc. pen.), în mod greșit instanța civilă investită cu cererea de acordare a despăgubirilor pentru detenția preventivă nelegală a realizat ea însăși evaluarea caracterului nelegal al măsurii arestării preventive, cu încălcarea puterii de lucru judecat a dezlegărilor date de instanțele penale care s-au pronunțat, în cursul procesului penal, asupra legalității și temeiniciei măsurilor procesuale restrictive de libertate dispuse împotriva reclamantului”.

În aplicarea dispozițiilor art. 539 din Codul de procedură penală anterior, o atare evaluare a legalității măsurii restrictive de libertate este îngăduită instanței civile numai dacă instanța penală a omis (sau cadrul procesual nu i-a impus-o) să statueze asupra acestui aspect prin hotărârea judecătorească care a avut ca efect înlăturarea restricțiilor de libertate ale reclamantului.

Acest raționament nu contrazice posibilitatea constatării ulterioare, printr-o decizie a unei jurisdicții separate, a faptului că detenția s-a dispus prin încălcarea normelor de drept intern în materie și a normei europene (*Minjat c/a Elveția*). Instanța europeană niciodată nu a considerat că o măsură de arestare preventivă este nelegală prin simplul fapt că cel astfel deținut a fost ulterior achitat (*Garabaiev c/a Rusia*). Reclamantul nu este privat de dreptul de a iniția un alt demers procesual pentru constatarea nelegalității arestării sale preventive, în măsura în care acesta identifică și reclamă motive de nelegalitate care privesc, fie deciziile judiciare pronunțate cu ocazia verificării legalității detenției preventive în cadrul procesului penal, fie alte încălcări ale art. 5 par. 1-4 din Convenție.

Constatarea nelegalității arestării preventive nu intră în competența instanței civile și, chiar dacă instanța civilă ar putea realiza o atare constatare, ignorându-și competența, nu poate ajunge la concluzia că arestarea preventivă a fost nelegală, întrucât, atât sub aspectul formei, cât și sub aspectul fondului, aceasta îndeplinea toate condițiile prevăzute de lege; măsura arestării preventive dispusă contra reclamantului a fost cenzurată de un magistrat independent care a considerat-o legală.

În doctrină s-a arătat că art. 539 C. proc. pen. reglementează exclusiv dreptul la reparațiune pentru prejudiciile derivate din privarea nelegală de libertate săvârșită în cursul procesului penal, independent de modul în care se finalizează procesul (prin achitare sau condamnare), condiționând acordarea despăgubirilor de stabilirea caracterului nelegal al privării de libertate, după caz, fie prin ordonanța procurorului, fie prin încheiere definitivă a judecătorului de drepturi și libertăți sau a judecătorului de cameră preliminară, fie prin încheierea definitivă sau hotărârea definitivă a instanței de judecată investită cu judecarea cauzei.

Or, constatarea nelegalității măsurii privative de libertate trebuie să fie explicită, astfel că, pentru a se naște dreptul la despăgubiri, este necesar ca încheierea pronunțată de judecător să fie definitivă și să constate că măsura a fost luată, prelungită sau menținută la un moment dat cu încălcarea dispozițiilor legale, context în care trebuie să arate dispozițiile legale încălcate în mod concret.

Nelegalitatea măsurii trebuie demonstrată și trebuie să rezulte din încălcări determinate ale legii, adică nerespectarea condițiilor legale de luare, prelungire ori menținere a măsurii preventive, iar nu din chestiuni de apreciere, cum ar fi pericolul pentru ordinea publică.

Doctrina relevantă în materie a sesizat și că, în întreaga sa activitate de aplicare a art. 5 din Convenție, Curtea Europeană a Drepturilor Omului nu verifică nimic altceva decât legalitatea deținerii/arestării. Cu alte cuvinte, Curtea nu măsoară temeinicia/netemeinicia măsurii privative de libertate, respectiv ansamblul elementelor cauzei apreciate într-un anumit fel de către tribunal, căci asemenea aprecieri pot fi justificate inclusiv de unele considerații de oportunitate ale autorității naționale judiciare care dispune luarea măsurii preventive în cadrul unui proces penal. În același sens, Curtea a declarat că nu este competentă să se pronunțe asupra temeiniciei duratei unei detenții sau a oricărei alte pedepse aplicate unei persoane, după condamnarea sa de către un tribunal competent.

Prin urmare, împrejurarea că o persoană a fost achitată definitiv nu este suficientă. Dispozițiile art. 539 C. proc. pen. nu condiționează dreptul la despăgubiri de stabilirea nevinovăției persoanei trimisă în judecată pentru săvârșirea unei anumite infracțiuni, ci doar de stabilirea nelegalității detenției, astfel încât această persoană trebuie să invoce un motiv de nelegalitate a detenției, în sprijinul demersului său judiciar.

Relația dintre dispozițiile alin. (1) și (2) ale art. 539 C. proc. pen. trebuie privită și din perspectiva dispozițiilor art. 541 alin. (2) C. proc. pen., normă care instituie termenul în care acțiunea în despăgubiri poate fi introdusă la instanța civilă și din care rezultă că introducerea acestei acțiuni este condiționată de existența unei hotărâri a instanței penale prin care să se constate definitiv nelegalitatea privării de libertate.

În cazul în care, prin hotărârea de achitare a reclamantului nu s-a constatat nelegalitatea măsurii arestării preventive, pentru activarea dispozițiilor art. 539 C. proc. pen. care consacră dreptul la despăgubiri, **se impune ca nelegalitatea detenției preventive să fie constatată printr-un demers judecătoresc separat ulterior hotărârii de achitare a reclamantului.**

Un asemenea demers poate fi conceput chiar și în caz de condamnare penală definitivă, căci rațiunea și scopul măsurilor preventive sunt diferite față de rațiunea și scopul pedepsei, pe de o parte, iar, pe de altă parte, urmărirea penală, respectiv cercetarea judecătorească a oricărei persoane se desfășoară, ca regulă, în stare de libertate, cu excepția cazurilor prevăzute de art. 209-211, art. 218-223, art. 223-243 C. proc. pen. ce justifică detenția preventivă în timpul urmăririi penale sau în cursul judecății.

Față de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului care a statuat că dispozițiile art. 5 par. 5 din Convenție nu se aplică în cazul dispunerii achitării persoanei trimise în judecată, indiferent dacă această soluție a fost pronunțată în primă instanță, prin hotărâre rămasă definitivă sau în apel, acest drept fiind condiționat exclusiv de stabilirea neconformității privării de libertate cu art. 5 par. 1-4 din Convenție, nu poate fi recunoscut un drept la despăgubire atunci când un asemenea demers prin care să se constate nelegalitatea privării de libertate în cursul procesului penal nu a fost urmat.

Reclamantul are posibilitatea unui demers judiciar separat pentru constatarea nelegalității detenției preventive, în măsura în care invocă și demonstrează existența unor motive de nelegalitate a reținerii și arestării preventive, altele decât cele evaluate de instanțele de control judiciar în materia măsurilor preventive.

Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului este semnificativă în acest domeniu. Astfel, în aplicarea art. 5 par. 5 din Convenție, Curtea Europeană a identificat o serie de motive de nelegalitate a detenției preventive, cu precizarea că instanța europeană a statuat, deopotrivă, că ea este abilitată să verifice exclusiv legalitatea detenției preventive în raport cu dispozițiile art. 5 par. 1-4, context în care măsoară compatibilitatea dreptului intern cu dispozițiile Convenției, fără a antama temeinicia detenției preventive (*Menesheva c/a Rusia*).

Astfel, Curtea Europeană a refuzat să admită cereri ale persoanelor găsite vinovate în primă instanță care și-au motivat plângerile prin faptul că jurisdicțiile naționale de apel au constatat că decizia de condamnare s-a întemeiat pe erori de fapt sau de drept (*Krzycki c/a Germania*).

În toate cazurile, Curtea Europeană atribuie o importanță covârșitoare circumstanțelor cauzei judiciare, pentru a evalua dacă detenția a fost sau nu legală.

Nelegalitatea detenției preventive a unei persoane este întotdeauna verificată din perspectiva existenței sau nu a motivelor verosimile de a se bănuși că o persoană a săvârșit o anumită infracțiune sau când există motive temeinice pentru care să se creadă în necesitatea de a o împiedica să săvârșescă sau să fugă după săvârșirea acesteia.

Constatarea nelegalității detenției preventive reprezintă o chestiune de fond care trebuie analizată în concret, fie de către instanța care a pronunțat achitarea reclamantului, de exemplu, pentru lipsă de probe, fie pe calea unui demers judiciar separat, în cazul în care instanța care l-a achitat pe reclamant nu s-a pronunțat asupra caracterului nelegal al arestării preventive. Din această perspectivă, o detenție apare ca legală în măsura în care ea se întemeiază pe o decizie judiciară, dat fiind că toate instanțele care au verificat legalitatea măsurilor preventive luate împotriva reclamantului au apreciat în sensul legalității lor.

Prin urmare introducerea acțiunii la instanța civilă este condiționată de existența unei hotărâri a instanței penale prin care sa se constate definitiv, fie eroarea judiciara din perspectiva art. 538 Cpp, **fie nelegalitatea privării de libertate din perspectiva dispozițiilor art. 539 Cpp**

În cazul în care prin hotărârea de achitare a inculpatului nu s-a constatat nelegalitatea arestării preventive, pentru aplicarea dispozițiilor art. 539 Cpp care consacră dreptul la despăgubiri pentru privare de libertate nelegală se impune ca nelegalitatea detenției preventive să fie constatată printr-un demers judecătoresc separat care survine hotărârii de achitare a inculpatului.

În speta de fata, observand sentinta penala nr.32/22.02.2016 a Tribunalului Alba respectiv decizia penala nr. 561/24.06.2014, inclusiv considerentele acestor hotarari, instanta penala, achitandu-l pe reclamantul din prezenta cauza in baza art. 16 alin. (1) lit. c Cpp ('nu exista probe ca persoana a savarsit infractiunea'), nu a constatat, deopotrivă, si nelegalitatea masurii preventive dispuse fata de acesta in cursul procesului penal, caz în care reclamantul de fata se impunea sa declanseze un demers judiciar separat in fata instantei, prin care sa se stabileasca nelegalitatea privării sale de libertate ca urmare a luării măsurii reinerii și arestării preventive (de 324 de zile).

Un asemenea demers judiciar nu a fost urmat în prezenta cauza, jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului a statuat că "dispozițiile art. 5 par. 5 din Convenție, care reglementează dreptul la reparație pentru privarea nelegală de libertate, nu se aplică în cazul dispunerii achitării persoanei trimise în judecata penală (precum în cazul de speta), indiferent dacă aceasta soluție a fost pronunțată în prima instanță, prin hotărâre rămasă definitivă sau în apel"(CEDH, decizia din 10 februarie

2009, citata de C. Barsan, in Conventia Europeana a Drepturilor Omului, comentarii pe articole, editia 2, Ed. CH Beck, Bucuresti, pag. 1855).

Însăși interpretarea gramaticală a art. 539 alin. (2) nu îngăduie concluzia în sensul că simpla existență a unei hotărâri penale de achitare, indiferent în ce temei, atrage automat caracterizarea măsurii privative de libertate ca nelegală, ci este necesar, conform legii, ca acest lucru să reiasă în mod expres din actul jurisdicțional menționat.

Complexitatea cauzei se analizeaza, la rândul ei, în funcție de mai multi factori enumerati de Curte în mod exemplificativ: dificultatea administrării probelor, numarul inculpatilor si al martorilor, numarul infractiunilor investigate, natura acestora, necesitatea administrării unor expertize, dificultatea problemelor de drept si de fapt care trebuie solutionate.

Probele existente la momentul începerii cercetării penale nu trebuie sa fie in masura sa justifice si existenta infractiunii in sine, dar trebuie să existe indicii pentru a crea o suspiciune întemeiata obiectiv, cu atat mai mult cu cat instanta nu poate sa se pronunte asupra culpabilitatii acelei persoane acuzate penal, ci doar sa verifice existenta unor motive rezonabile de a crede ca persoana a comis infractiunea.

***Invederam instanței faptul ca prin Decizia nr.179/29.03.2016 publicata in Monitorul Oficial din data de 21.04.2016 Curtea Constitutionala s-a pronuntat asupra exceptiei ridicate in dosarul nr.1134D/2015 avand ca obiect exceptia de neconstituționalitate a dispozitiilor art 539, alin (2) din codul de procedura penala, în sensul ca respins ca neîntemeiată excepția de neconstituționalitate ridicata in dosarul nr.7675/30/2014 al Tribunalului Timis si a constatat ca dispozitiile art 539, alin (2) cod procedura penala sunt constitutionale.**

De asemenea ,menționam in acest sens Decizia nr.48/16 02. 2016 si Decizia nr.271/10.05.2016 pronuntate de Curtea Constitutională prin care Curtea a reafirmat considerentele care au fundamentat deciziile pronuntate cu prilejul analizei constituționalității prevederilor art 539 cpp cu privire la admisibilitatea actiunii care vizeaza acordarea daunelor morale si materiale pentru privarea sau restrangerea nelegala de libertate, atunci cand instanta nu s-a pronuntat cu privire la caracterul nelegal al masurii privative/restrictive de libertate

Față de cele precizate, **vă solicităm respingerea ca neîntemeiată a excepției de neconstituționalitate a art 539 alin (2) cod procedura penala raportat la art .52 alin (3) din Constituția Romaniei revizuita, exceptie invocată de reclamantul Niță Marius Cristian în cauza ce face obiectul dosarului nr.5090/63/2017 aflat pe rolul Tribunalului Dolj , deoarece dispozitiile art 539 alin (2) din Codul de procedura penala au facut obiectul controlului de constitutionalitate, fiind pronuntate pena in prezent decizii de respingere a excepției de neconstituționalitate.**

Silviu Mircea Pirvulețu
Director General

Constantina Gurănoiu,
Șef Serviciu juridic

